

Опис навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА АКЦЕНТОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань – 03 Гуманітарні науки
Спеціальність – 035 Філологія (Українська мова)

1. Загальна характеристика дисципліни

Загальний обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС.

Статус дисципліни – вибіркова.

Факультет – філологічний.

Кафедра – української мови

Рік підготовки – 1; семестр – 2; вид підсумкового контролю – залік.

Викладач: доктор філологічних наук, професор Василь Винницький

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Очна	1	2	3/90	30	14	-	16	-	60	-	+	-
Заочна	1	2	3/90	8	4	-	4	-	82	-	+	-

2. Зміст лекційного курсу

Аспекти наукового дослідження наголосу. Акцентологія в системі інших мовозначих дисциплін.

Синтагматична характеристика наголосу. Парадигматична характеристика наголосу. Акцентна варіантність і кодифікація. Наголос і фонетичне оформлення слова. Основні ознаки українського наголосу.

Поняття про акцентну парадигму та акцентний тип. Акцентні типи іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Акцентні типи і морфемна структура слова.

Тенденції та закономірності наголошування слів в сучасній українській літературній мові. Діалектна акцентна система української мови і літературний український наголос.

Новітні доробки в сучасній українській акцентології.

4.Перелік тем практичних занять

Тенденції розвитку акцентологічних норм української мови.

Різноманітність в кодифікації норм наголосу як комунікативна проблема. Акцентологічні норми в системі норм літературної мови.

Порівняльний аналіз орфоепічних словників в аспекті ідентичності норм наголосу. Акцентні типи іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Акцентні типи і морфемна структура слова. Тенденції та закономірності наголошування слів в сучасній українській літературній мові.

Діалектна акцентна система української мови і літературний український наголос.

4. Самостійна робота аспіранта

Самостійна робота здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії з навчальної дисципліни «Українська акцентологія» містить: опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються у межах кожного тематичного розділу навчальної програми; підготовку до співбесіди з лектором; підготовку до контрольної роботи; підготовку до екзамену.

5. Оцінювання результатів навчання

II семестр			
Поточна успішність Практичні заняття	Самостійна робота	Індивід. завдання	Сума
60	30	10	100

Бали за поточну успішність у кінці семестру нараховуються за формулою $x=A/n*12$, де А – сума усіх поточних оцінок, включаючи оцінки «2», а n – їх кількість (не менше трьох). Кількість балів x заокруглюються до цілих. Якщо середня оцінка $A/n=2,5$, то кількість балів, які отримає студент на підставі оцінок поточного контролю, дорівнюватиме нулю ($x=0$).

Рекомендована література

1. Булаховський Л. Порівняльно-історичні уваги до українського наголосу. // 36. Центральних державних курсів українознавства. – Харків, 1928;
2. Білоштан А.П. Про наголос іменників // Питання мовної культури. – К., 1967. – Вип.І. – С. 29-34.
3. Булаховський Л.А. Український літературний наголос (характеристика норми). – Київ-Львів, 1947.- 67 с.
4. Веселовська З.М. Наголос у східнослов'янських мовах початкової доби формування російської, української та білоруської націй (кінець XVI – початок XVIII століть). – Харків, 1970. – 163с. 1Скляренко В.Г. Нариси з історичної акцентології української мови. – К., 1983.
5. Винницький В. М. Акцентуаційні етюди / В. М. Винницький. – Жовква, Місіонер, 2004. – 282 с.
6. Винницький В.М. Функційне навантаження українського наголосу / В. М. Винницький. – Львів : ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2010. – 376 с.
7. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / В. М. Винницький. – К. : Радянська школа, 1984. – 1984. – 159 с.
8. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К.: Либідь, 1995. – 192 с.
9. Винницький В.М. Акцентуаційні етюди: Монографія. – Львів – Жовква: Місіонер, 2004. – 280 с.
10. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. – К.: Рад. школа, 1984. – 160 с.

11. Винницький В.М. Функційне навантаження українського наголосу. – Львів: ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2010.– 373с.
12. Винницький В.М. Національна специфіка українського наголосу // *Ucraina Irredenta: Literatura i język Ukrainy XX wieku. Studia Ruthenica Cracoviensia/ Pod red. J.Poliszczyka, O.Baraniwskiej, T.Hodany.* – Kraków: Wyd-wo Uniwersytet Jagiellońskiego, 2011. – №5 – С. 167–175.
13. Винницький В.М.Українська акцентна система: становлення, розвиток. – Львів: Біблос, 2002. – 578 с.
14. Головащук С. І. Словник наголосів: понад 20 000 слів / С. І. Головащук. – К. : Наукова думка, 2003. – 320 с.
15. Іваночко К. М. Особливості наголошування префіксально-суфіксальних вербативів з реляційною морфемою –ува- в наддністрянських говірках // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство.– Вип.ІІ (24).– Тернопіль: Тернопільський НПУ імені В. Гнатюка. 2014. – С.107-116.
16. Іваночко К. М. Адаптація німецькомовних вербативів на означення процесів переміщення в південно-західних говорах української мови // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Наук. Зб. Серія історична та філологічна. Випуск ХІІ.–Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. – С. 132-140 .
17. Іваночко К. М. Видова й наголосова співвіднесеність суфіксальних вербативів з процесуальною семантикою впливу на об'єкт (суб'єкт)третьої та дев'ятої структурних клас із суфіксами –а-,и- в південно-західних говорах української мови в порівнянні з говорами російської // *Spheres of culture: Journal of Philology, History, Social and Media Communication, Political Science, and Culturel Snudies.*– Lublin:Maria Curie-Skladowska Universitu, 2014, – Vol. IX – st. 200-208.
18. Потебня А. А. Ударение / А. А. Потебня. – К. : Наукова думка, 1973. – 167 с.
19. Складенко В. Г. Праслов'янська акцентологія / В. Г. Складенко. – К. : Українська книга, 1998. – 343 с.
20. Складенко В.Г. Історія українського наголосу. Дієслово: Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України К.: Наукова думка. – 2017. – 561 с.
21. Складенко В.Г. Історія українського наголосу. Іменник: Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України К.: Наукова думка, 2006. -709 с.